

Par atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna apstiprināšanu un atkritumu apsaimniekošanas reģionālā centra izveidošanu

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktā noteikts, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir organizēt iedzīvotājiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds. Savukārt Pašvaldību likuma 10. panta pirmās daļas 21. punkts nosaka, ka tikai pašvaldības domes kompetencē ir pieņemt lēmumus citos ārējos normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos.

[1] Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma, turpmāk – AAL, 10. panta otro daļu atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības izstrādā atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu, turpmāk – AARP. AARP stājas spēkā pēc tam, kad to apstiprinājušas visas atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības.

Ministru kabineta 2023. gada 13. jūnija noteikumu Nr. 301 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.4. punktā noteikts, ka viens no Latvijas atkritumu apsaimniekošanas reģioniem ir Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions, savukārt minēto noteikumu pielikuma 4. tabulā ir noteikts, ka Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā, turpmāk – VAAR, ietilpst Alūksnes novada, Balvu novada, Cēsu novada, Gulbenes novada, Limbažu novada, Saulkrastu novada, Smiltenes novada, Valkas novada un Valmieras novada administratīvā teritorija.

Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija noteikumi Nr. 397 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu”, turpmāk – Noteikumi Nr. 397, nosaka AARP ietveramās prasības. Savukārt AAL 10.¹ panta pirmajā daļā paredzēts, ka pašvaldības, izstrādājot AARP, tajā papildus normatīvajos aktos par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu paredzētajam attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas reģionu nosaka sadzīves atkritumu poligonus, kuros tiks turpināta sadzīves atkritumu apglabāšana, un sadzīves atkritumu poligonus, kuros sadzīves atkritumu apglabāšana tiks pārtraukta, sadzīves atkritumu poligonu darbības noteikumus, atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru skaitu, kā arī pašvaldības, kuras piedalās katra atkritumu apsaimniekošanas reģionālā centra izveidē un darbībā.

Ievērojot iepriekš minēto, Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā esošās pašvaldības, tajā skaitā Alūksnes novada pašvaldība, turpmāk – Pašvaldība, piesaistot atbilstošus attiecīgās nozares speciālistus, ir izstrādājušas Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam projektu, iekļaujot tajā spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, kas atteicas uz AARP saturu un tajā ietveramo informāciju. Atbilstoši Noteikumu Nr. 397 11. punktam Vidzemes AARP projekts 2023. gada 5. oktobrī tika nodots sabiedriskai apspriešanai, kuras ietvaros iedzīvotāji varēja iesniegt priekšlikumus par Vidzemes AARP projektu. Sabiedriskās apspriešanas ietvaros tika saņemti vairāki iedzīvotāju priekšlikumi, kuri tika izskatīti, izvērtēti un ņemot vērā priekšlikumu saturu noteiktos gadījumos Vidzemes AARP projekts tika precizēts.

Pastāvot visiem iepriekš norādītajiem apstākļiem, kā arī vērtējot Vidzemes AARP projektu, Pašvaldības domes ieskatā ir atbalstāma Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam apstiprināšana.

[2] AAL Pārejas noteikumu 56. punktā noteikts, ka Pašvaldības izveido atkritumu apsaimniekošanas reģionālos centrus, turpmāk – AARC, līdz 2024. gada 30. jūnijam.

Saskaņā ar AAL 1. panta pirmās daļas 29. punktu AARC ir publiskas personas, publiski privāta vai privāta kapitālsabiedrība, kas veic attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību deleģētos pārvaldes uzdevumus, īstenojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā un atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā noteiktos atkritumu apsaimniekošanas mērķus.

Ar Ministru kabineta 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 ir apstiprināts Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam, turpmāk – Plāns. Plānā 4.3. sadaļā norādīts, ka AARC ir pašvaldību veidoti vai konkursa kārtībā pašvaldību izvēlēti atkritumu apsaimniekošanas operatori, kuru funkcijas ar saglabātu poligona darbību tiek noteiktas sekojošas: atkritumu sagatavošana reģenerācijai un pārstrādei, bioloģisko atkritumu pārstrāde, atkritumu apglabāšana, atkritumu pārkraušana. Savukārt Plāna 4.5. sadaļa citastarp minēts, ka AARC komersantus pašvaldības veido atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošo pašvaldību lēmumam un AARP noteiktajam vienā no šādiem veidiem: esošā sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona operatora pamatkapitāla palielināšana, iesaistoties atkritumu apsaimniekošanas reģiona zonā ietilpstošajām pašvaldībām; jauna komersanta (piemēram, reorganizācijas ceļā) dibināšana; AARC komersanti var palikt esošie sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona operatori, nemainoties īpašnieku sastāvam.

Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam citastarp ir ietverts AARC izveides modeļu izvērtējums un secināts, ka, tā kā netiek paredzēta iespēja VAAR izveidot vairākus AARC, nosakot katram AARC savu apsaimniekošanas teritoriju, kā arī pēc būtības tiek vērtēts un pastāv reāla iespēja nākotnē VAAR ietvaros noteikt tikai vienu kopīgu atkritumu apsaimniekošanas zonu, ir nepieciešama viena AARC komersanta izveide. Šobrīd Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā esošos cieto sadzīves atkritumu poligonus apsaimnieko divas pašvaldību kapitālsabiedrības, proti, SIA “ZAAO” un SIA “AP Kaudzītes”. Vērtējot abu minēto kapitālsabiedrību esošo infrastruktūru, apkalpojamo teritoriju apmēru, kā arī VAAR ietilpstošo pašvaldību kā dalībnieku skaitu katrā kapitālsabiedrībā, Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam kā optimālākais un no administratīvo procedūru viedokļa vienkāršākais un efektīvākais AARC izveides risinājums ir paredzēts - nostiprināt SIA “ZAAO” statusu kā AARC funkciju īstenojošai kapitālsabiedrībai. SIA “ZAAO” jau šobrīd sniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus virknei Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību, kā arī veic sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, kas pēc būtības ietilpst izveidojamā AARC komersanta kompetenču sfērā. Vienlaikus Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam kā iespējama un loģiskākais risinājums, lai nodrošinātu visu 9 Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošo pašvaldību pārstāvniecību kapitālsabiedrībā, ir paredzēt cieto sadzīves atkritumu poligona “Daibe” operatora - SIA “ZAAO”, pamatkapitāla palielināšanu, kapitālsabiedrībā iesaistoties Alūksnes un Gulbenes novada pašvaldībām. Kā viens no reālākajiem un lietderīgākajiem SIA “ZAAO” pamatkapitāla palielināšanas veidiem ir veikt sabiedrību apvienošanu pievienošanas veidā, proti, pievienojot SIA “AP Kaudzītes” SIA “ZAAO”.

Vienlaikus 2023. gada 16. marta likuma “Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā” anotācijā citastarp ir norādīts, ka atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru veido kā publisku kapitālsabiedrību, ievērojot Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma, kā arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma, turpmāk – VPIL, 88. panta noteikumus.

Ievērojot iepriekš minēto, kā arī ņemot vērā Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam ietvertos apsvērumus attiecībā uz AARC izveidi, ir pamats secināt, ka visefektīvākais un lietderīgais Vidzemes AARC izveides modelis ir esošā cieto sadzīves atkritumu poligona “Daibe” operatora – SIA “ZAAO”, noteikšana par Vidzemes AARC. Ņemot vērā šajā lēmumā un Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam ietvertos faktus un secinājumus, Pašvaldības ieskatā nepastāv šķēršļi par Vidzemes AARC noteikt SIA “ZAAO”, paredzot, ka Vidzemes AARC tiek veidots palielinot SIA “ZAAO” pamatkapitālu, tādējādi nodrošinot visu Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošo pašvaldību iesaisti kapitālsabiedrībā.

[3] Pašvaldību likuma 3. panta pirmajā daļā noteikts, ka pašvaldības kompetenci nosaka ārējie normatīvie akti un saskaņā ar likumu noslēgtie publisko tiesību līgumi. Savukārt Pašvaldību likuma 7. pantā ir paredzēts, ka saskaņā ar VPIL pašvaldība atsevišķu tās autonomajā kompetencē ietilpstošu pārvaldes uzdevumu var deleģēt citai personai.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40. panta pirmo un otro daļu pašvaldība var deleģēt privātpersonai pārvaldes uzdevumu, ja pilnvarotā persona attiecīgo uzdevumu var veikt efektīvāk, un privātpersonai pārvaldes uzdevumu var deleģēt ar ārēju normatīvo aktu vai līgumu, ja tas paredzēts ārējā normatīvajā aktā, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 41. panta otrās un trešās daļas noteikumus.

VPIL 42. panta pirmajā daļā noteikts, ka privātpersonai jābūt tiesīgai veikt attiecīgo pārvaldes uzdevumu. Lemjot par pārvaldes uzdevuma deleģēšanu privātpersonai, ņem vērā tās pieredzi, reputāciju, resursus, personāla kvalifikāciju, kā arī citus kritērijus.

SIA "ZAAO" ir dibināta 1998. gada 20. novembrī, tā ir publiski privāta kapitālsabiedrība (tā dalībnieces un kapitāla daļu turētājas astoņas pašvaldības, no kurām septiņas ir VAAR ietilpstošās pašvaldības), savukārt SIA "AP Kaudzītes" ir dibināta 2002. gada 7. aprīlī, tā ir publiski privāta kapitālsabiedrība (tā dalībnieces un kapitāla daļu turētājas ir četras pašvaldības, no kurām trīs ir VAAR ietilpstošās pašvaldības). Abas iepriekš minētās kapitālsabiedrības jau ilglaicīgi sniedz VAAR esošajās teritorijās dzīvojošajiem iedzīvotājiem un komersantiem kvalitatīvus atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus – atkritumu apstrādi un apglabāšanu videi draudzīgā veidā, papildu SIA "ZAAO" veic arī atkritumu savākšanu, šķirošanu, transportēšanu, sabiedrības informēšanu un izglītošanu. Savā līdzšinējā saimnieciskajā darbībā gan SIA "ZAAO", gan SIA "AP Kaudzītes" ir veikušas dažādus ar atkritumu apsaimniekošanu saistītus pasākumus, tajā skaitā veicinājušas iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, to rašanās novēršanā un samazināšanā (piemēram, izveidot un regulāri attīstot atkritumu savākšanas un šķirošanas vietu veidus attiecīgajās atkritumu apsaimniekošanas teritorijās), kā arī rīkojušas izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu, to rašanās novēršanu un samazināšanu veicinošas kampaņas. Līdz ar to, īstenojot līdzšinējo saimniecisko darbību, kapitālsabiedrības ir veikušas ievērojamu ieguldījumu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrā, ieguvušas neatsveramas zināšanas atkritumu apsaimniekošanas jomā, vienlaikus piesaistot un pilnveidojot savus darbiniekus, kā rezultātā to rīcībā ir tādi cilvēkresursi/darbaspēks, kas spēj detalizēti iedziļināties atkritumu apsaimniekošanas nozares specifiskā un kas pārzina ar šo nozari saistītās niansas.

Ņemot vērā SIA "ZAAO" ilglaicīgo un stabilo pakalpojumu sniegšanu tagadējā VAAR teritorijā, nepārtraukti attīstot savu saimniecisko darbību, lai nodrošinātu ne tikai uz klientiem vērstus pakalpojumus, bet arī, lai nodrošinātu starptautisko un nacionālu tiesību normu prasību un mērķu izpildi, nav šaubu, ka SIA "ZAAO" spētu veikt AAL 10.¹ panta otrajā daļā noteiktos pārvaldes uzdevumus ar vislielāko ieguvumu, vienlaikus nodrošinot optimālāko resursu patēriņu.

Ņemot vērā apstākli, ka SIA "ZAAO" rīcībā jau šobrīd ir nepieciešamā ar atkritumu apsaimniekošanu saistītā infrastruktūra, kā arī faktu, ka SIA "ZAAO" savu saimniecisko darbību īsteno jau vairāk nekā divdesmit gadu, nemitīgi pilnveidojot un attīstot ar atkritumu apsaimniekošanu saistītos pakalpojumus, turklāt kopumā vērtējot līdzšinējo kapitālsabiedrības darbību, secināms, ka SIA "ZAAO" kā Vidzemes AARC var attiecīgos AAL 10.¹ panta otrajā daļā minētos pārvaldes uzdevumus veikt efektīvāk, kā rezultātā Pašvaldības ieskatā AAL minētie pārvaldes uzdevumi ir deleģējami SIA "ZAAO" kā Vidzemes AARC.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, kā arī pamatojoties uz Pašvaldību likuma 10. panta pirmās daļas 21. punktu, AAL 10. panta otro daļu, 10.¹ panta otro daļu, Pārejas noteikumu 56. punktu, VPIL 40. panta pirmo un otro daļu, 42. panta pirmo daļu un Attīstības komitejas 2023. gada 16. novembra atzinumu,

1. apstiprināt Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu 2023.-2027. gadam ([1. pielikums](#)), kurā citastarp ir noteikts, ka:
 - 1.1. cieto sadzīves atkritumu poligonos "Kaudzītes" un "Daibe" tiek turpināta sadzīves atkritumu apglabāšana, kā arī ietverti sadzīves atkritumu poligону darbības noteikumi;
 - 1.2. Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā tiek izveidots viens atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs;

- 1.3. atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centra izveidē un tā darbībā piedalās Alūksnes novada, Balvu novada, Cēsu novada, Gulbenes novada, Limbažu novada, Saulkrastu novada, Smiltenes novada, Valkas novada un Valmieras novada pašvaldība;
2. izveidot Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru – SIA “ZAAO”, reģistrācijas Nr. 44103015509;
3. apstiprināt Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālā centra reglamentu ([2. pielikums](#));
4. deleģēt Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālajam centram šādus AAL 10.¹ panta otrajā daļā minētos pārvaldes uzdevumus:
 - 4.1. nodrošināt Vidzemes AARP 2023.-2027. gadam ieviešanu, ņemot vērā AAL noteikto pašvaldību kompetenci atkritumu apsaimniekošanas jomā;
 - 4.2. patstāvīgi vai sadarbībā ar Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām un pašvaldību izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, to rašanās novēršanā un samazināšanā, rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu, to rašanās novēršanu un samazināšanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas;
 - 4.3. apkopot un pēc pieprasījuma sniegt valsts un pašvaldību institūcijām informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā un katrā Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā centrā ietilpstošajā pašvaldībā, lai izvērtētu atkritumu pārstrādes un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu izpildi;
5. noslēgt ar Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru deleģēšanas līgumu ([3. pielikums](#)), ievērojot šā lēmuma 4. punktā noteikto deleģējumu;
6. šo lēmumu par Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona plāna apstiprināšanu 10 (desmit) darbdienu laikā pēc tā pieņemšanas nosūtīt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai;
7. lēmums stājas spēkā pēc tam, kad Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu ir apstiprinājušas visas Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības.

Pielikumā:

1. [Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plāns 2023.-2027. gadam uz 66 lappusēm](#);
2. [Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālā centra reglaments uz 3 lappusēm](#);
3. [Deleģēšanas līguma projekts ar Vidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru uz 7 lappusēm](#).